

 <p>Diagnose- und Seminar-Zentrum für systemische Lösungen</p> <hr/> <p>Am Pulverbach 17 33803 Steinhagen</p>	<p>Gertraud Enamaria Weber-Boch Dipl. Sozialarbeiterin/Literaturwissenschaftlerin Systemische Therapeutin Entspannungslehrerin</p> <p>E-Mail: post@ds-zentrum.de Web: www.ds-zentrum.de</p>
---	---

Ongeliefd en verlaten, of.....?

Tehuis- en pleegkinderen

Omgaan met onzichtbare bindingen in het werken met tehuis- en pleegkinderen en de betekenis van supervisieopstellingen

Auteur: G. Enamaria Weber-Boch

Ik werk sinds vele jaren diagnostisch en therapeutisch met tehuis- en pleegkinderen en heb regelmatig contact met hun ouders. Daarnaast leid ik supervisieopstellingen met pedagogische en psychologische teams van de jeugdzorginstellingen waar de kinderen wonen. De teams bestaan in de regel uit de opvoeders en begeleiders van de kinderen en jongeren, vakoverstijgende diensten, zoals pedagogisch leidinggevenden, tehuismanagers en speciale vakdiensten van de betreffende jeugdzorginstelling.

Wat betekent 'onzichtbare banden' in het werk met tehuis- en pleegkinderen?

Tehuis- en pleegkinderen zijn in eerste instantie alleen aan de buitenkant lid van een sociaal systeem, dus van een pleeggezin of een gezinshuis, waarin ze opgroeien en begeleid worden. Met hun oorspronkelijke families hebben tehuis- en pleegkinderen een onzichtbare band, die diep en loyaal is en van waaruit hun onbewust gedrag bepaald wordt.

De geschiedenis en de thema's van deze 'oorsprongsfamilies' werken in de ziel van een uit huis geplaatst kind door. Lange tijd worden uit huis geplaatste kinderen (tehuis- en pleegkinderen) geconfronteerd met oude gevoelstoestanden, gewoontes en overtuigingspatronen vanuit hun gezinnen van oorsprong.

De overtuigingspatronen blijven op een magische manier aan hun zienswijze op het leven kleven. En deze zienswijze werkt vaak beperkend in het bijzonder voor het actuele beleven van de relaties met en in de sociale families (pleegfamilies).

Soms volgen tehuis- en pleegkinderen het lotsverbonden voorbeeld van hun ouders. Of van een andere persoon uit hun oorsprongsfamilie die dichtbij hen stond.

Onbewust nemen zij dan een vreemd lot over vanuit de houding: ‘liever lijd ik dan jij.’

Ze doen er onbewust moeite voor vanuit hun kinderliefde de geliefde persoon te ontlasten.

Maar vaak zijn de kinderen ook kwaad op hun ouders, omdat de ouders hen verschillende vormen van geweld en misbruik hebben aangedaan. Daardoor zijn hun levenskracht en hun relatievaardigheden geblokkeerd en lijden zij aan verschillende symptomen, zowel op lichamelijk als op geestelijk vlak.

Kinderen kunnen zich alleen van deze krachtroevende, onzichtbare bindingen losmaken, wanneer pleegouders en andere opvoeders deze systemische dynamieken kunnen waarnemen en erkennen. Daarbij moeten zij, ondanks alles, de oorsprongsfamilie van het kind kunnen waarderen en hen bij het pedagogische werk betrekken. Alleen zo wordt het voor het kind – maar ook voor de ouders – mogelijk zich los te maken van zijn verleden en zijn beperkingen te overwinnen.

De onzichtbare bindingen van een tehuis- en pleegkind bestaan in negatieve zin uit:

1. innerlijke ge- en verboden;
2. kleinerende boodschappen van de ouders aan het kind, die in hun gedachten zijn opgeslagen;
3. gevoelens van verlatenheid, angsten, woede en wrok.

Alles wat tehuis- en pleegkinderen in hun oorspronkelijke families beleefd en doorstaan hebben, is in hun bewustzijn en in hun herinnering opgeslagen. Zij geloven dat er iets met hen niet klopt, dat ze slecht zijn en niet de moeite waard. In hun families is het een en ander misgegaan, waardoor zij vaak de familie moesten verlaten. Het tehuis- en pleegkind heeft dus het sociale leven en het geweten van zijn oorsprongsfamilie met alle normen en waarden verinnerlijkt. Het kind denkt dat het liefde is, wat het in zijn oorspronkelijke familie heeft ervaren – ook wanneer dat mishandeling, misbruik, kleinering en minachting is.

Aan de ene kant bestaat het basisgevoel van tehuis- en pleegkinderen uit twijfels over zichzelf, aanklachten tegen zichzelf, schaamte en een minderwaardigheidsgevoel. Het is doortrokken van angsten, woede, wantrouwen en zorgen – door het gevoel slecht, fout en niet de moeite waard te zijn. Dit deel van het kind voelt zich onbelangrijk en tekortschieten en heeft weinig levensmoed.

Aan de andere kant leiden juist de beleefde negatieve relatie- ervaringen in de oorsprongsfamilie tot een overlevingskracht, wat eigen is aan tehuis- en pleegkinderen. Dat betekent dat dat deel van de persoonlijkheid van het tehuis- en pleegkind dat geconcentreerd is op het hier en nu, zich graag inlaat met sociale opvoeders, omdat het voelt dat dit hem goed doet. Dit gedeelte richt zich op het leven, is moedig en volgt de oorspronkelijke beweging van het leven en de liefde. Dit deel is speels, nieuwsgierig, oorspronkelijk en echt kind. Hij kan blij zijn, kan zich verwonderen en verbazen, staat open voor nieuwe ideeën en kan emotioneel op de opvoeders ingaan.

De onzichtbare binding van de tehuis- en pleegkinderen is meestal doordrenkt van zogenaamde negatieve denk- en geloofspatronen, van de geboden, begrenzingen, kleineringen en vaak rigide regels in de oorsprongsfamilie. Er is sprake van een niet achten van de generatiegrenzen, van een kinderlijk aanmatigende houding tegenover volwassenen. Hierbij zit het kind vast in een basisgevoel van verlaten en ongeliefd zijn. Het kind voelt zich slachtoffer en blijft op deze wijze emotioneel gevangen in zijn verleden.

Tot vreugde, kinderlijke nieuwsgierigheid en luchtigheid van het leven, hebben zij weinig toegang. Met het basisgevoel van het verlaten, mishandelde en aanmatigende kind neemt het pleegkind de realiteit alleen waar door de bril van zijn achterliggende ervaringen. Het kind projecteert zijn ervaringen op de opvoeders, waarin het hen vaak als 'slechte ouders' ziet.

De kinderen gaan er vanuit dat de opvoeders dezelfde machtsverhoudingen en gedragingen hebben als die zij ervaren hebben in hun oorsprongsfamilies. Met deze veronderstellingen over zijn sociale opvoeders vertelt het tehuis- en pleegkind zijn geschiedenis.

Om te komen tot een oplossing voor deze onzichtbare bindingen van tehuis- en pleegkinderen, behoren mijns inziens vier wezenlijke aspecten in de basishouding aanwezig te zijn:

1. De niet-oordelende houding van de opvoeders ten opzichte van de ouders en herkomstfamilie van de kinderen.
2. Een ordenende structuur, bescherming, geborgenheid, richting en liefde voor het kind.
3. Het erkennen en benoemen van de onbewuste bindingsdynamiek.
4. Contact en communicatie met het verlaten, ongeliefde en aanmatigende kind.

1. Wat betekent een 'niet-oordelende houding ten opzichte van de ouders en herkomstfamilie'?

Het betekent dat de sociale opvoeders afzien van macht en controle. Ze onthouden zich van welke veroordeling en verontwaardiging dan ook over de levenswandel van de ouders die hun kind hebben afgegeven. Dat wil zeggen, ze erkennen de 'afstaande' ouders, zoals zij zijn en zoals deze hun ouderschap invullen. Ze vertrouwen hen hun ouderschap toe en bieden het kind ondersteuning, bijvoorbeeld bij ouder-kindbezoeken.

Kortom, de opvoeders zien ervan af zich 'de betere ouder' te voelen en erkennen de oorspronkelijke ouders als samenwerkingspartners. Hiermee tonen ze respect voor het biologische ouderschap. De opvoeders nemen daarbij de tweede plaats in, ondanks het feit dat hun relatie tot het kind vaak meer steun biedt, dan de relatie die de biologische ouders kunnen aanbieden.

Voor pleeg- en gezinshuisouders is het groeiproces naar deze opvoedingshouding verbonden met het eigen groeiproces. Daarbij moeten ze in staat zijn hun eigen grenzen en schaduwkanten te leren kennen door zelfreflectie.

2. Wat betekent 'een ordenende structuur, bescherming, geborgenheid, richting en liefde voor het kind'?

Sociale ouders moeten voorwaarden kunnen scheppen voor geordende generatiegrenzen, die emotionele veiligheid en het kind-zijn mogelijk maken. Dat betekent dat sociale ouders in staat moeten zijn om emotioneel voor zichzelf te kunnen zorgen. Dat zij als partners een

levendige en flexibele uitwisseling hebben. En dat zij het opgenomen kind met een open en vriendelijke basishouding bejegenen, zonder afhankelijk te zijn van bevestigingen door het kind.

Alleen al deze houding geeft opgenomen kinderen zekerheid en houvast. De kinderen voelen direct of de volwassene in zichzelf rust heeft en innerlijk zeker is. Van deze volwassene accepteren zij grenzen. Zij voelen aan dat de volwassene een waardige, volwassen kracht heeft en voelen dat zij door de volwassene worden geaccepteerd. Zij ervaren zijn onpartijdige liefde en zij erkennen dat zij kind mogen zijn.

De basishouding, zoals beschreven onder punt 1 en 2, is een veilige basis om tehuis- en pleegkinderen een niet-oordelende richting te geven. Met zo'n basis kan het kind zich uiteindelijk losmaken van zijn specifieke situatie.

3. Wat betekent 'het erkennen en benoemen van onbewuste bindingsdynamiek'?

Het ordenende kader in het sociale systeem zou nutteloos zijn, als het tehuis- en pleegkind niet de mogelijkheid had om nieuwe en andersoortige relaties met de sociale opvoeders te ontwikkelen. Een opgenomen kind heeft dus in de sociale context een emotioneel klimaat nodig, waarin het zijn natuurlijke behoefte om lief te hebben en op volwassenen af te stappen tot uitdrukking kan brengen.

In eerste instantie zal het opgenomen kind dit op een voor hem bekende manier doen, met alle grensoverschrijdend en aanmatigend gedrag dat daarbij hoort. Als de opvoeder hierop bestraffend reageert, zal dit tot grote spanningen en misverstanden leiden, wat de zaak niet ten goede komt. Maar wanneer sociale opvoeders achter het angstige, agressieve en aanmatigende gedrag van het kind zijn emotionele binding met het oorsprongssysteem herkennen en het kind in zijn waarde laten, zullen zij het hart van het kind winnen én dat van zijn oorspronkelijke familie. Op deze manier kan een tehuis- en pleegkind zich openstellen voor zijn sociale opvoeders. Het zal merken dat het gezien wordt, erkend en begrepen. Het zal zich niet hoeven te verdedigen en te rechtvaardigen, het zal zich kunnen laten aanraken. Deze aanraking zal iets goeds teweegbrengen, omdat men de kern van het kind leert zien en herkennen.

4. Wat betekent 'contact en communicatie met het verlaten, ongeliefde en aanmatigende kind'?

Sociale opvoeders komen alleen in contact met het deel van het kind dat zich verlaten, eenzaam en ongeliefd voelt, wanneer zij de relatie met het kind vooropstellen, in plaats van de opvoeding binnen hun alledaagse gezins- en beroepsleven. De neutrale grondhouding (zie punt 1), het geordende kader in relatie tot een emotionele openheid (zie punt 2) en ten slotte het erkennen van de onzichtbare bindingsdynamiek (zie punt 3) vormen daarvoor de voorwaarden.

Het opgenomen kind voelt dat hij zijn boosheid, angst, innerlijke verlatenheid en eenzaamheid aan zijn sociale opvoeders kan tonen, mits zij zich onthouden van veroordeling van zijn oorspronkelijke familie. Dan kan het kind beginnen om over zijn oorsprongsfamilie te vertellen. Daardoor is het in staat zijn boosheid en woede en de thema's uit zijn verleden naar de tegenwoordige tijd te verplaatsen.

Emotionele spagaat

Een opgenomen kind bevindt zich in een emotionele spagaat. Het vertelt zijn ervaringen 'zwart-wit', dat wil zeggen dat de oorspronkelijke ouders worden geïdealiseerd of verguisd. Als zijn ervaringen en onzichtbare bindingen erg belastend zijn, dan zal het – volgens onze ervaring – de ouders eerder idealiseren of er helemaal niet over praten.

Tehuis- en pleegkinderen die over hun verwaarlozings- en mishandelingservaringen realistisch kunnen vertellen, hebben daarvoor meestal de onuitgesproken toestemming van de ouders. Zulke ouders nemen in beginsel de verantwoordelijkheid voor hun daden op zich.

Wanneer een sociale opvoeder zich emotioneel geraakt voelt of partij trekt naar aanleiding van het verhaal van het kind, bijvoorbeeld omdat hij het gedrag van de oorspronkelijke familie bekritiseert, dan blokkeert hij dat kind in een belangrijk proces. Namelijk in het proces om zijn specifieke situatie emotioneel te verwerken. In contact komen met het ongeliefde, verlaten en aanmatigende kind betekent het kind – zonder voorbehoud – aan zijn lot en zijn ouders toevertrouwen. Een opgenomen kind zal zich door zijn sociale

opvoeder gezien en gedragen voelen, wanneer deze in staat is de liefde van het kind achter diens gedrag te erkennen, te herkennen en te benoemen.

Wanneer het kind voelt dat de sociale opvoeder zijn eenzaamheid, vrees en agressie niet oordelend kan waarnemen, kan de opvoeder in contact komen met het emotioneel gebonden deel van de persoonlijkheid van het kind, waardoor het kind hem zal gaan vertrouwen. Lukt het om met dit deel van het opgenomen kind te communiceren, dan zal het ook lukken om het kind te laten ervaren dat het een eigen waarde heeft, wat een belangrijke correctie is op zijn eerdere ervaringen. Dit zijn allemaal voorwaarden voor een tehuis- en pleegkind om zich van vroegere negatieve ervaringen en emotionele wonden los te maken en zich in steeds sterkere mate op het hier en nu te richten. Hiermee maakt het het liefhebbende deel van zijn persoonlijkheid sterker. Als de oorspronkelijke ouders hierbij als samenwerkingspartners worden betrokken, dan geven zij – volgens mijn ervaring – meestal toestemming voor dit losmakingsproces van hun kind.

Wanneer het proces van losmaken op de hier beschreven manier lukt, kan een tehuis- en pleegkind van zijn oorspronkelijke familie overnemen wat het sterker maakt en alles loslaten wat het zwakker maakt. En het kan van de sociale opvoeders overnemen wat de eigen ouders hem niet kunnen geven.

Deel II

In het werken met tehuis- en pleegkinderen is het mogelijk om met behulp van supervisieopstellingen – analoog aan de methode van familieopstellingen – het onbewuste aspect van de relatiedynamiek binnen gezinnen zichtbaar te maken. Met deze methode kunnen pleegouders en sociale opvoeders een oplossing vinden voor opvoedingsproblemen met opgenomen kinderen. Ze kunnen de zielsverbondenheid van het pleegkind met en zijn blinde liefde voor zijn oorspronkelijke familie erkennen. Supervisieopstellingen geven sociale opvoeders aanwijzingen over hoeveel afstand er moet zijn tussen:

1. het oorsprongsgezin en het pleeggezin;
2. het kind en zijn gezin van herkomst;
3. het kind en zijn pleeggezin/gezinshuis.

In supervisieopstellingen is het mogelijk om voor het pleegkind en zijn beide families een energetisch veld op te bouwen:

1. doordat er wederzijds begrip kan ontstaan voor elkaars familiesystemen;
2. wanneer de onzichtbare binding van het kind erkend en benoemd kan worden;
3. doordat het soms lukt systemische verstrikkingen met oplossingsgerichte rituelen en helende woorden op een waardige wijze los te maken.

Supervisieopstellingen bieden oplossingsrichtingen voor pedagogische interventies met het pleegkind en ondersteunen zo het leven van alledag.

Voorbeeld: Thomas

Achtergrondinformatie

Thomas' ouders zijn gescheiden, zijn moeder is ondergedoken. Dat wil zeggen: zij heeft geen vaste woon- en verblijfplaats meer. Zijn vader is alcoholverslaafd en heeft geen vast werk. Totdat hij in een pleeggezin werd geplaatst, leefde de negenjarige Thomas bij zijn vader. Sinds hij bij het pleeggezin woont, bezoekt Thomas zijn vader één keer per maand. Met zijn moeder heeft hij al heel lang geen contact meer.

Symptomen

Thomas is ongeconcentreerd en onrustig en heeft een duidelijke vertraging opgelopen in zijn geestelijke en lichamelijke ontwikkeling. Tot zijn pleegouders houdt hij emotioneel afstand. Na de maandelijkse bezoeken aan zijn vader laat Thomas in het pleeggezin een bijzonder sterk controlegedrag zien. Hij matigt zich zorgzaamheid aan en vertoont gedrag dat niet bij zijn leeftijd hoort.

De supervisie-opstelling laat een zware en moeilijke vader-zoondynamiek zien. Thomas' representant wil de representant van zijn vader iets zwaars afnemen. De representant van de vader uit een grote innerlijke vereenzaming. De innerlijke zwaarte van de vader maakt de representant van Thomas handelingsonbekwaam.

In de opstelling is het niet mogelijk de vader de ouderverantwoordelijkheid toe te vertrouwen, omdat zijn representant aan de innerlijke zwaarte dreigt stuk te gaan. De

representant van Thomas uit dat hij voor de vader vreugde, houvast en emotionele warmte betekent.

De representant van de vader neemt de hulp van zijn zoon graag aan en zegt dat Thomas voor hem een reddingsboei is. In de opstelling wordt duidelijk dat voor Thomas de niet-oordelende houding van de pleegouders van buitengewoon grote betekenis en belang is. Zijn positie in het pleeggezin verslechtert, wanneer de pleegouders verontwaardigd en verwijtend reageren op de belaste vader-zoondynamiek.

Een dergelijke zienswijze maakt zijn representant eenzaam. Zijn situatie binnen het pleeggezin wordt beter, wanneer de representanten van de pleegouders zijn inzet voor zijn vader met begrip tegemoet treden. Ze achten en accepteren zijn systemische gebondenheid. Dat maakt het voor de representant van de jongen mogelijk om meer op het leven in het pleeggezin in te gaan. Dat komt binnen de opstelling heel goed tot uitdrukking. Zijn representant kan nu meer nabijheid tot het pleeggezin hebben. De emotionele afstand vermindert en daarmee ook zijn emotionele eenzaamheid.

Hypothesen

Thomas is een jongen, die door een emotionele handicap bedreigd wordt. Zijn kinderlijke en blinde liefde voor zijn vader is voor Thomas enerzijds belastend, aan de andere kant ontleent hij daaraan ook kracht. Thomas' psychosociale en systemische situatie maakt duidelijk dat hij op zijn pleegouders een groot appèl doet. Want Thomas kan maar beperkt nemen en de relatie-uitwisseling met zijn pleegouders wordt steeds weer overschaduwd door zijn belastende kinderlijke liefde voor zijn vader.

Voorbeeld: Marie en Swen

Achtergrondinformatie

Marie (dertien jaar) woont met haar broer Swen (acht jaar) nog maar kort in een pleeggezin, waarin geen eigen kinderen aanwezig zijn. Zij zijn daar gaan wonen na de dood van hun moeder, die bij een auto-ongeluk om het leven kwam.

De vader van de beide kinderen is het met deze plaatsing eens en ziet zijn kinderen eens in de veertien dagen.

Symptomen

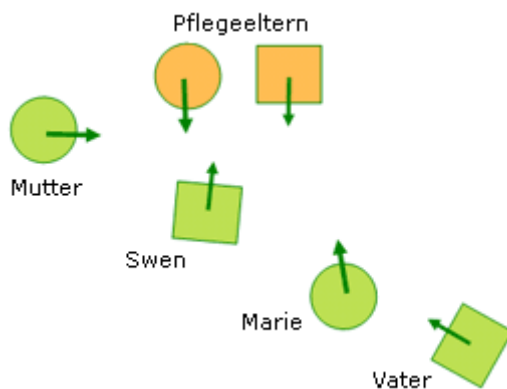
Marie heeft een lichte achterstand in haar lichamelijke ontwikkeling en heeft geestelijk een zeer duidelijke ontwikkelingsachterstand. Ze lijdt aan slaapstoornissen en aan nachtmerries en is snel bang. Zij heeft de neiging zich terug te trekken en zich af te schermen. Ook bijt ze op haar nagels en soms poept ze in haar broek.

Swen is motorisch onrustig. Hij plast zowel 's nachts als overdag nog wel eens in zijn broek.

In de familieopstelling werden door de pleegmoeder representanten opgesteld voor de beide kinderen, voor hun ouders en voor de pleegouders in relatie tot elkaar.

De vraagstelling van de opstelling is: wat is een goede plaats voor Marie en Swen en wat hebben beide kinderen nodig aan rouwverwerking, zodat ze goed kunnen (op)groeien en zich kunnen ontwikkelen?

Aanvangsbeeld

Op de plaats van Marie is onzekerheid. De representant voelt zich niet goed en voelt zich niet goed gezien.

Op de plaats van Swen is er aanvankelijk een nog niet goed in te schatten gelach, waar de pleegmoeder mee instemt. De representant van de vader uit onzekerheid in relatie tot het leven. Op de plaats van de gestorven moeder uit haar representant een gevoel van losgelaten-zijn, van vriendelijkheid en er-niet-meer-bij-zijn.

Op de plaats van de pleegouders laten de representanten zien dat de pleegmoeder zich overwegend door de kinderen opgeëist en aangesproken voelt.

Nadat de pleegvader en de pleegmoeder van plaats zijn gewisseld, krijgt de pleegvader rechts naast de pleegmoeder meer betekenis en stabiliseert het pleeggezinsysteem zich. Maries representant uit dan haar verdriet en behoefte. Swens representant laat merken dat hij iets in de relatie met de pleegouders verlangt, maar het is niet duidelijk wat dat is. In een volgend opstellingsbeeld wordt nu Maries representant met nog meer afstand tot de pleegouders en haar broer Swen opgesteld. Bij de representant van Swen heeft dit tot gevolg dat hij ernstiger wordt en meer contact krijgt met zichzelf. De representant van de overleden moeder geeft aan dat zij niet losgelaten wordt door haar kinderen en zij wenst dat dat wel gebeuren zal. Maries representant reageert daarop door heftig te huilen en zij kan niet naar haar overleden moeder kijken, omdat zij bang is door pijn en verdriet overmand te worden. De representant van de pleegmoeder uit een lichte machteloosheid en wordt nu tegenover de moeder geplaatst.

Ontmoetingsritueel tussen de overleden moeder en de pleegmoeder

De moeder uit goede gevoelens over de pleegmoeder en de pleegmoeder kan tegen haar zeggen: "Ik doe het graag voor jou. Het leven met de kinderen maakt mijn leven voller." De representant van de moeder uit spontaan diepe dankbaarheid ten opzichte van de pleegmoeder en vindt, dat de kinderen bij haar in goede handen zijn en verzorgd en beschermd worden.

Na dit ritueel uit de representant van Marie, dat ze nu kan kijken en ook minder verdrietig is. Ze zegt ook dat ze zich nu aan haar pleegmoeder zou willen toevertrouwen.

Ontmoetingsritueel tussen Marie en de pleegmoeder

De representanten van Marie en haar pleegmoeder staan tegenover elkaar en kijken elkaar aan. De representant van de pleegmoeder zegt tegen de representant van Marie: "Lieve Marie, ik kijk vriendelijk naar jou en je moeder en aan mij kan je je verdriet laten zien, wanneer je dat wilt en ik geef je daarvoor alle tijd, lieve Marie."

Bij Maries representant is nu opluchting te bespeuren.

Swens representant is daarna stiller en ernstiger en richt zich meer tot de pleegouders.

Ontmoetingsritueel tussen Swen en de pleegmoeder

De representant van de pleegmoeder zegt tegen de representant van Swen: "Lieve Swen, ik kijk vriendelijk naar jou en je moeder." Swens representant wordt een beetje verdrietig. De pleegmoeder zegt verder: "Lieve Swen, ik deel vreugde en verdriet met jou, beide is oké." Swens representant ademt hoorbaar door en het gaat hem nu beter.

De representant van pleegvader uit over deze ontwikkeling tevredenheid en ontspanning. De representant van de overleden moeder uit welwillendheid en vertrouwt erop dat haar kinderen zo op de goede weg zijn.

Ontmoetingsritueel tussen de overleden moeder en de pleegvader

De representant van de overleden moeder buigt licht voor de representant van de pleegvader en zegt tegen hem: "Ik vertrouw je graag mijn kinderen toe." De pleegvader antwoordt: "Ik zal het beste van mijzelf geven en doe het graag."

Daardoor komt er een beweging van Maries representant naar de representant van de pleegvader.

Ontmoetingsritueel tussen Marie en de pleegvader

De representant van de pleegvader voelde zich zeer welwillend ten opzichte van Marie. Maries representant spreekt in dit verband van een innerlijke rust en een heilzaam klimaat, waarin ze leeft. De wens van de pleegouders meer emotioneel contact te hebben, ervaart Maries representant als 'overvragen'.

De representant van de pleegvader zegt tegen Maries representant: "Lieve Marie, ik geef je ruimte en tijd en ik ben er voor je, wanneer je me nodig hebt." Maries representant reageert daar zichtbaar goed op.

Ontmoetingsritueel tussen Swen en de pleegvader

Er ontstaat contact tussen Swens representant en die van de pleegvader. Swens representant heeft echter problemen om het contact vast te houden.

Hij voelt zich door de wankelende positie van zijn vader in het contact met de pleegvader onzeker. Swens representant wordt nu naast de representant van de vader geplaatst. De representant van de vader wankelt en Swens representant heeft de neiging hem vast te

houden. Oogcontact komt niet tot stand. Herkenbaar wordt, dat Swens representant eisen aan zijn vader stelt, die deze niet vervullen kan. Swens representant wordt nu weer teruggezet op de plaats tegenover zijn pleegouders. Tussen de beide ouderparen wordt een grotere ruimtelijke afstand gecreëerd.

Nu ontstaat een nieuwe beweging tussen Swen en de pleegvader

Er ontstaat een lang oogcontact. De pleegvader is open voor de jongen en voor een persoonlijk contact.

Hij zegt: "Lieve Swen, ik ben er graag voor je." Nu ademt Swens representant door en het vergaat hem goed. Zijn representant buigt voor de pleegvader en zegt: "Ik neem het graag van je aan, het gaat daardoor goed met me." De pleegvader zegt hem nog: "Lieve Swen, je mag me alles tonen, je vreugde en je verdriet, ik hou stand."

Er ontstaat nog meer opluchting en ernst bij Swens representant. Maries representant heeft nu minder afstand nodig tot het pleeggezin en haar broer, omdat zij eveneens Swens verdriet en zijn thema's kan aanvaarden.

Alle deelnemers vergaat het nu goed. De situatie heeft nu de zegen en instemming van de vader en de dode moeder. Het ontlast beide ouders, dat het de beide kinderen goed gaat.

Hypothesen

Voor beide kinderen is het verdriet om de jong gestorven moeder een indringend thema, dat nog lang niet verwerkt is. Hier zijn de pleegouders zowel pedagogisch als menselijk gezien nodig. Toch is in dit systeem al veel in beweging, zowel op individueel als systemisch gebied en het geeft al een opening, dat de kinderen hun verdriet laten zien en zich daarmee aan hun pleegouders toevertrouwen. Beide kinderen voelen zich steeds beter thuis in hun pleeggezin.

Ervaringsgegevens

In het werken met opstellingen heb ik gezien, dat gezinshuis- en pleegkinderen de belaste liefde voor hun ouders in de loop der jaren eerder konden overwinnen, wanneer de opvoeders tegenover de ouders een neutrale, menselijke en begripvolle houding konden aannemen en zo de kinderen hielpen met hun socialisatie.

Als jongvolwassenen hebben ze een duidelijke positie ingenomen ten opzichte van hun ouders en een gevoel van eigenwaarde gekregen. Ze hebben minder last van angst en ze zijn zelfverzekerder. Ze kijken eerder naar voren en kunnen zich in hun leven constructief opstellen. Ze zijn in staat hun bijzondere lot te accepteren.

20 maart 2006

Vertaald door:

Annemieke de Vries

Iris Pinkepank